

Forvaltningen av JAN MAYEN og havområdene rundt

Direktør Janne Sollie

Direktoratet for naturforvaltning (DN)

Foto: JPHH, DN

Direktoratet for naturforvaltning på

Jan Mayen

- Myndighet fra 1.1.1995
- Ansvar for artsforvaltning og for vern av naturområder på øya
- Initiativ til Samarbeidsutvalget for miljø - Jan Mayen (SUM)
- Instruksjonsmyndighet overfor FM i Nordland (forvaltning av arter og verneområder).

Innhold

- Forvaltningsplan – Norskehavet

St.meld. nr. 37

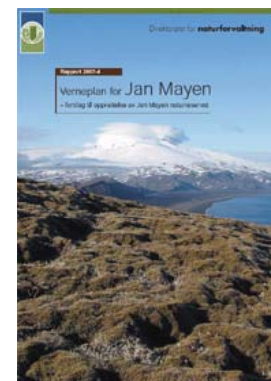
(2008–2009)

Helhetlig forvaltning av det marine miljø
i Norskehavet (forvaltningsplan)

- Verneplan for Jan Mayen

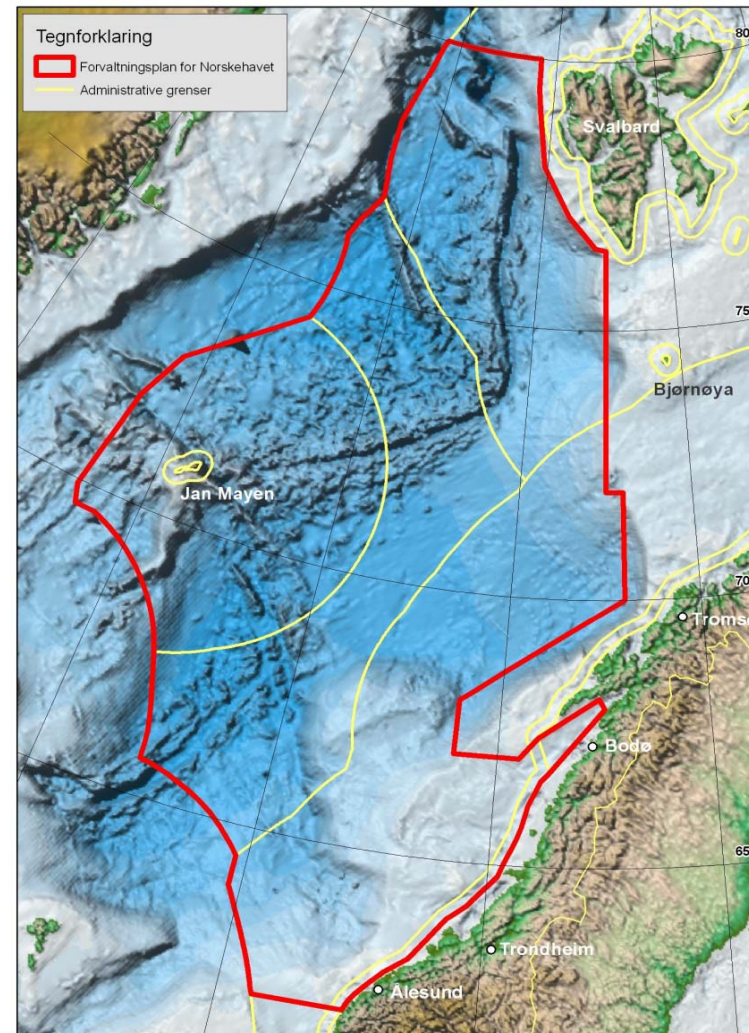
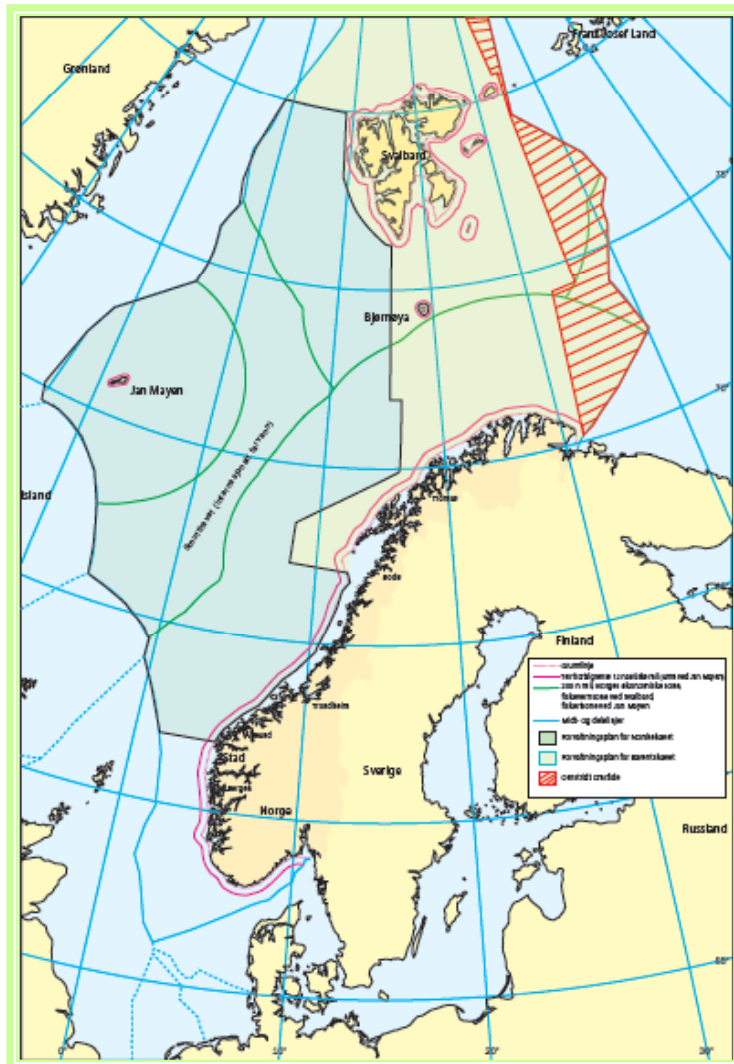
- Naturreservat
- Virksomhetsområder

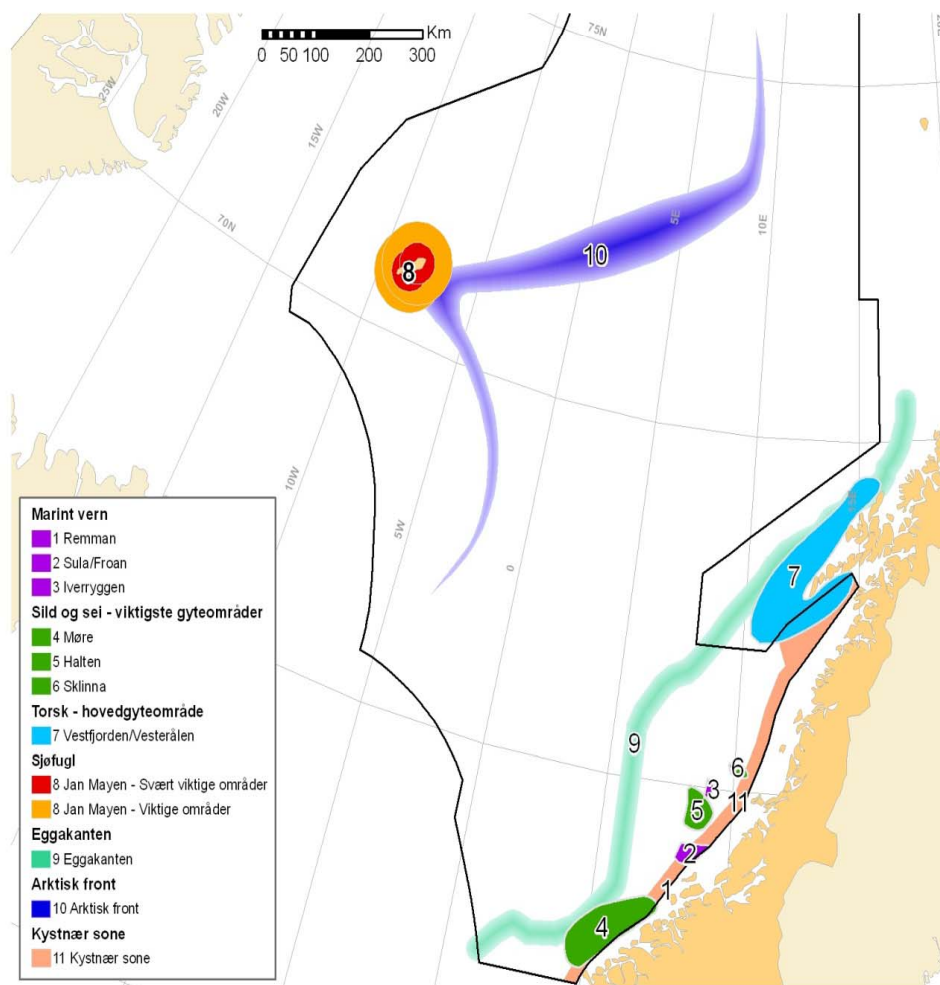
- Verdensarv

Helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet - geografisk avgrensning

Særlig verdifulle områder - SV0

Utvalgskriterier:

- Viktighet for biologisk mangfold
- Viktighet for biologisk produksjon

Benyttet inndeling:

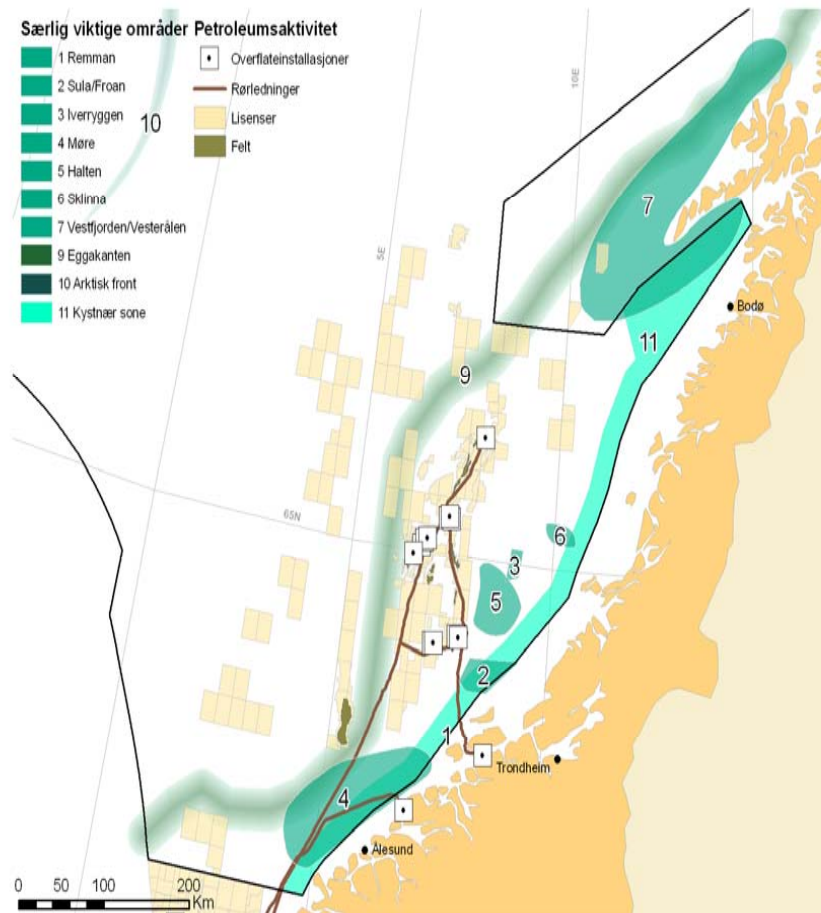
- Oseanografiske/topografiske spesielle områder
- Livshistorisk viktige områder:
- Marine verneområder

Sjøfugl

- "Mange sjøfuglbestander har **negativ utvikling**, og er dermed ekstra **sårbare for økning i menneskelig påvirkning**. Kunnskapen om hva dette skyldes er mangelfull, men fiske kan være en av årsakene"
- "I dag gir **miljøgiftbelastningen** allerede betydelige konsekvenser på enkelte sjøfuglarter og isbjørn. Sammen med effektene av **klimaendringene** er det grunn til å anta at disse stressfaktorene begynner å nærme seg det disse dyrene kan tåle"
- "Mange av sjøfuglbestandene i Norskehavet er dermed ekstra **sårbare ovenfor ytterligere påvirkningsfaktorer**, som eksempelvis påvirkning fra olje"

SVØ og petroleumsvirksomhet

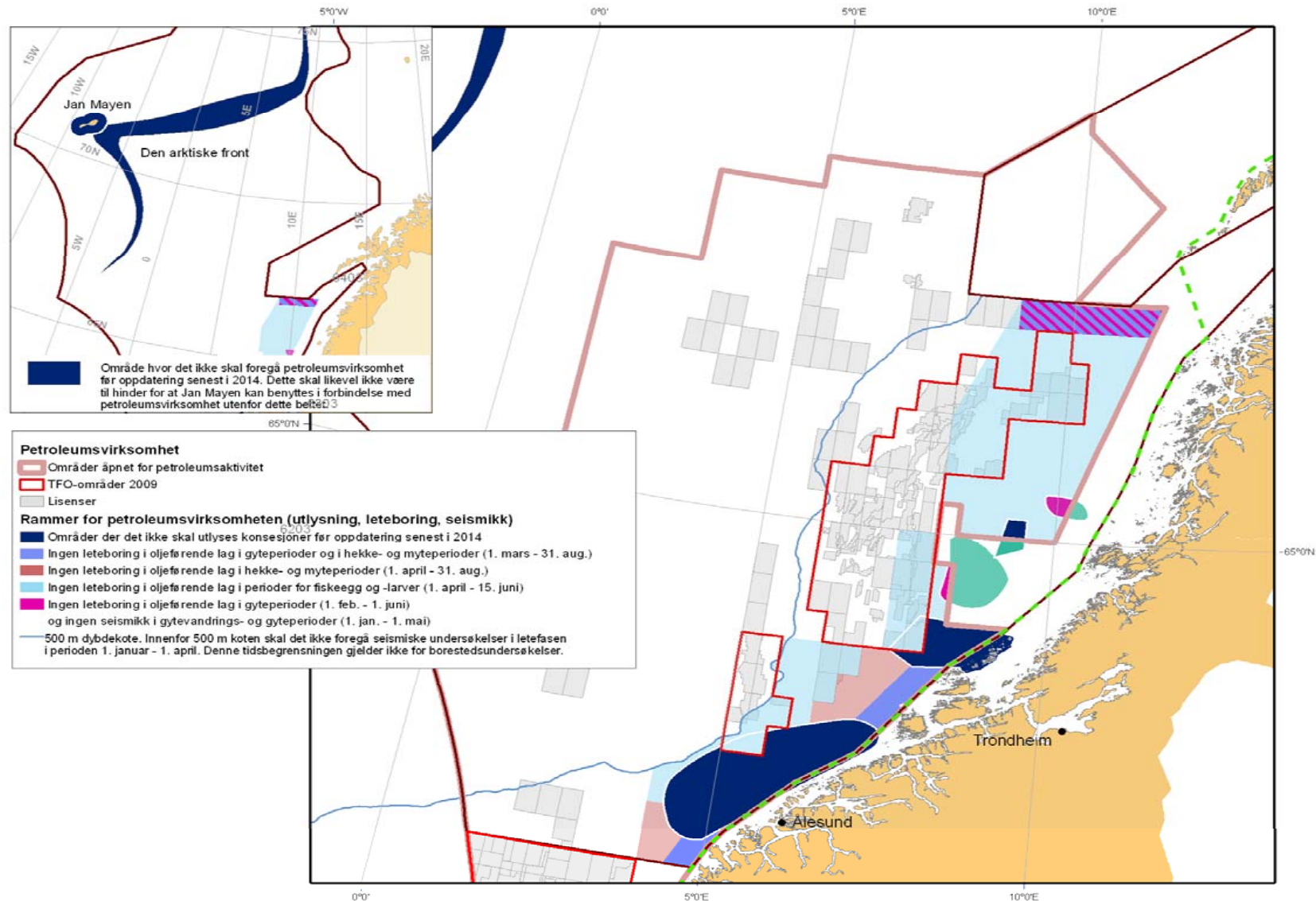
2006

- Ni felt i drift med tilhørende aktiviteter og infrastruktur, samt aktiviteter som leteboring og seismiske undersøkelser

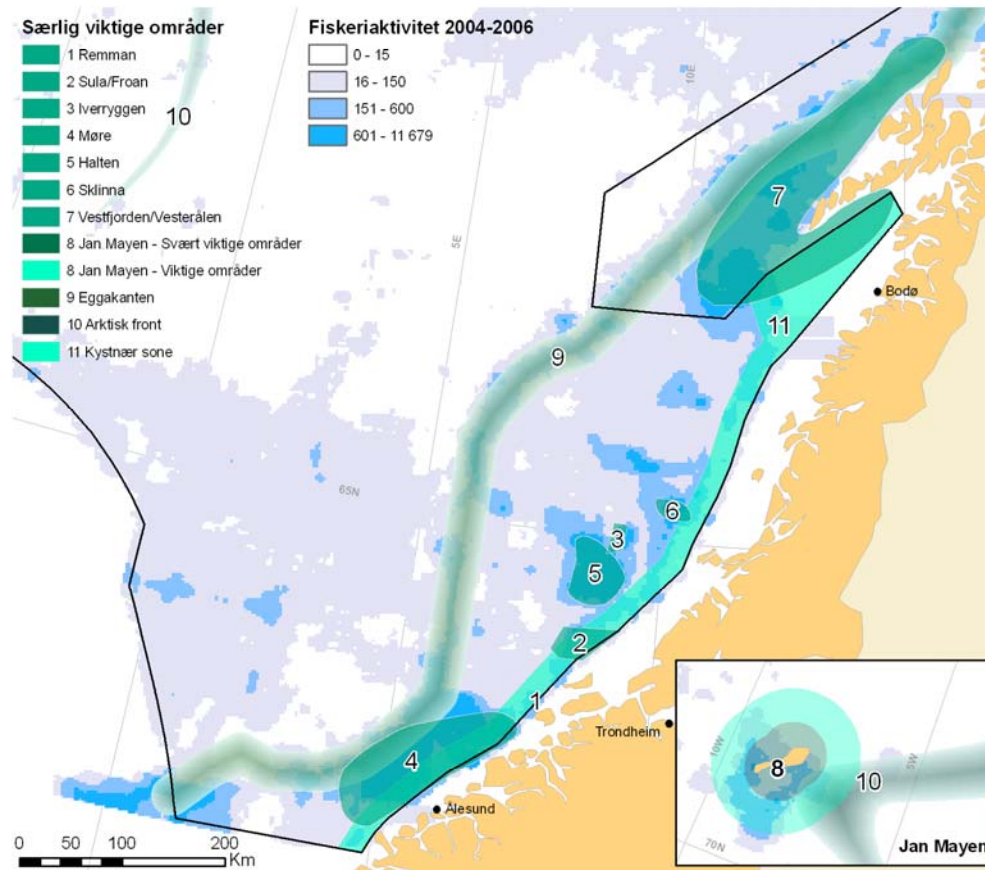
2025

- Tre nye gassfelt og et kystnært oljefelt utenfor Møre-kysten, samt et nytt eksportør for gass.
- I tillegg leteboring i området, samt ved Jan Mayen.
- Fire av oljefeltene fra 2006 er avviklet

Tiltak knyttet til petroleium

SVO og fiskeriene

2006

- Stor aktivitet på Mørebankene hele året
- Fiske på sild, kolmule og makrell over store deler av Norskehavet
- Helårsfiske etter sei langs kysten
- Trålfiske etter vassild i enkeltområder
- Annet sporadisk fiske

2025

- Usikkert, avhengig av tilstanden til bestandene og internasjonal enighet om reguleringer

Hva forvaltningsplanen sier om Jan Mayen:

St.meld. nr. 37

(2008–2009)

Helhetlig forvaltning av det marine miljø
i Norskehavet (forvaltningsplan)

(3.3.6) "... Grønlandssel og klappmyss er sårbare for olje spesielt i yngleperiodene... " "Området utgjør viktige hekke-, myte- og næringsområder for sjøfugl (spesielt 2 – 4 kvartal)".

(7.3.2) "...i forbindelse med fiskerivirksomhet og mulig petroleumsvirksomhet i havområdet mellom Jan Mayen og Island, kan det være aktuelt å etablere visse funksjoner på Jan Mayen..."

(10.1.3) "Frem til oppdateringen av forvaltningsplanen, senest i 2014, skal det imidlertid ikke foregå petroleumsvirksomhet innenfor et belte på 30 km rundt Jan Mayen.

Dette skal likevel ikke være til hinder for at Jan Mayen kan benyttes i forbindelse med petroleumsvirksomhet utenfor dette beltet".

Forslag til

JAN MAYEN NATURRESERVAT

Foto: JPHH, DN

Verneverdiene

Generelt om isolerte øyer i det sirkumpolare Arktis

- har generelt stor vitenskapelig betydning
- hekkelokalitet for store mengder av sjøfugl og yngleområde for store populasjoner av sel
- enkle artssamfunn med en rekke endemiske eller sjeldne arter
- oftest tilnærmet upåvirket av mennesker
- intakte oseaniske økosystemene
- er av meget stor naturverninteresse
- kulturminner representere ofte flere nasjoners virksomhet - utgjør dermed en enestående kulturarv i internasjonal sammenheng

Verneverdiene

Jan Mayen - natur

- **geologi** (vulkanisme mv)
- **økologi** (havområdene, lokalisert på grensen boreal/arktisk)
- **nøkkelområde og helhetlig økosystem** (e g iskantøkosystemet)
- **vegetasjon og flora**
- **viktige oppvekstområder** (kasteområde for sel, sjøfugl, lodde)
- **sjeldne habitater og truede arter**
- **fugletrekk og rasteområde**
- **sjøfuglkolonier**
- **andre fuglearter**
- **sjøpattedyr**
(v/JM :klappmyss 200.000, grønlandssel 300.000)

Verneverdiene

Jan Mayen - kulturminner

- En rekke kulturminner fra et relativt variert omfang av menneskelig virksomhet
- De forskjellige periodene i øyas historie er alle representert med faste og løse kulturminner;
 - rester fra hvalfangst
 - overvintringsfangst
 - forskningsekspedisjoner
 - de første meteorologiske stasjonene
 - fra siste verdenskrig
 - enkelte bygninger i Olonkinbyen regnes i dag som bevaringsverdige

Verneplanen

Hensikt

Sikre natur- og kulturminneverdiene på Jan Mayen mot inngrep og påvirkning, og å bevare øyas uberørte preg

Oppdraget

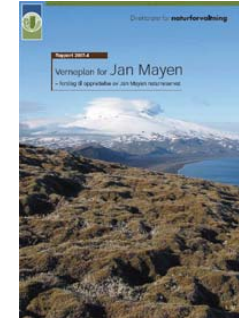
Miljøverndepartementet (MD) ber Direktoratet for naturforvaltning (DN) 08.07.2004 om å **utarbeide et forslag til verneplan for Jan Mayen**

"Føringer"

- verne de deler av øya som ikke er berørt av dagens aktivitet
- **avsette tilstrekkelig stort unntaksområde på Midt-Jan** til dagens aktiviteter og til aktiviteter som kan tenkes å bli aktuelle i fremtiden

Verneplan for Jan Mayen

(DN-notat 2007-4)

Innhold:

- Forord
- Sammendrag
- Innledning
- Jan Mayens historie
- Naturforholdene
- Kulturminner på Jan Mayen
- Arealbruk og naturinngrep
- Aktivitet og infrastruktur
- Lovgrunnlaget
- Dagens forvaltning
- **Verneverdier og vernebehov**
(kulturminner, geologi, økologi, verdi for forskning og overvåking etc)
- Økonomisk og næringsmessig betydning
 - fiskerinæringen
 - petroleumsaktivitet
 - mv
- Verneforslag
 - Avgrensing
 - Verneform
 - Forslag til verneforskrift

Formål

Verneforskriftens § 3;

- *Formålet med fredningen er å bevare en tilnærmet uberørt arktisk øy og tilgrensende sjøområder, inkludert havbunnen, med særegent landskap, aktive vulkansystemer, spesiell flora og fauna og mange kulturminner, herunder spesielt sikre:*
 - øyas storslåtte og unike *landskap*
 - øyas egenartede vulkanske *bergarter og landformer*
 - øya som et meget viktig leveområde for *sjøfugl*
 - den nære *sammenhengen* mellom livet i havet og på land
 - den særegne *økologien* som utvikles på isolerte øyer
 - det historiske perspektivet som *kulturminner* fra alle hovedepokene i Jan Mayens historie representerer
 - øya og tilliggende marint areal/havbunn som et *referanseområde for forskning*.

Høringen

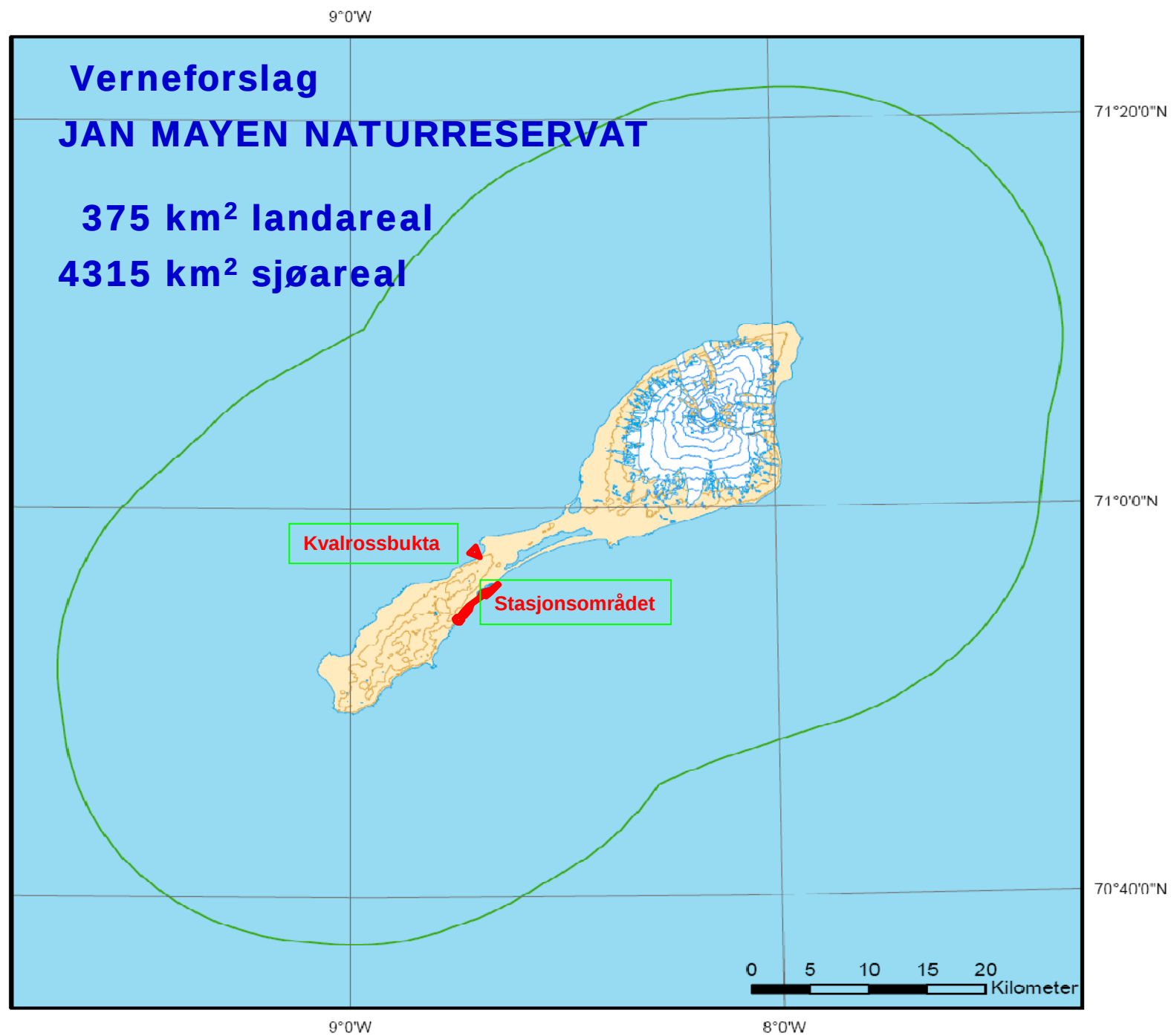
- 64 adressater fikk verneplanen tilsendt for høring. Det ble samlet mottatt i alt 21 skriftlige uttalelser til verneforslaget.
- Sentrale departementer og direktorater enten støtter eller har ikke merknader eller kommentarer til forslaget om opprettelse av Jan Mayen naturreservat.
- 17 av i 21 høringsinstanser som har uttalt seg har ingen merknader eller støtter verneforslaget.

Få interessemotsetninger..

- Forholdet til eventuelle fremtidige aktiviteter knyttet til leting etter/eventuell produksjon av olje og gass i havområdene utenfor reservatet er avklart i nært samarbeid mellom Direktoratet for naturforvaltning og Oljedirektoratet
- Vernet berører ikke pågående fiskerivirksomhet rundt Jan Mayen. Uttak av saltvannsfisk, krepsdyr og sjøpattedyr som i dag fangstes kommersielt i havområdene ved Jan Mayen vil fortsatt reguleres etter regler gitt av Fiskeri- og kystdepartementet.

Framlegg om vern av Jan Mayen naturreservat

- Direktoratet for naturforvaltning (DN) tilrår oppretting av Jan Mayen naturreservat. Brev av 29. mai 2008.
- Arealet omfatter det meste av øya - ca 375 km² landareal (inkludert breer og ferskvann), og ca 4315 km² marint areal.
- Området er Statens grunn.
- Forvaltningsplan for reservatet skal utarbeides.

VIRKSOMHETSOMRÅDENE

Olonkinbyen & Kvalrossbukta

(- inngår ikke i naturreservatet)

KYSTVERDIREKTORATET

➤ Viktig med både nordlig og sørlig havn (Kvalrossbukta og Båtvika).

➤ Område rundt veien mellom havnene må ha tilstrekkelig areal for kabler, rørgate, etc.

➤ Ønsker aktivitetsområde utvidet inn mot fjellsiden (for mulige fjellhaller).

➤ Flatt landareal rundt Loran-C må beholdes som aktivitetsområde.

➤ Spesielt Båtvika med tilgrenset landareal er aktuell for inn/utskipingsanlegg med molo.

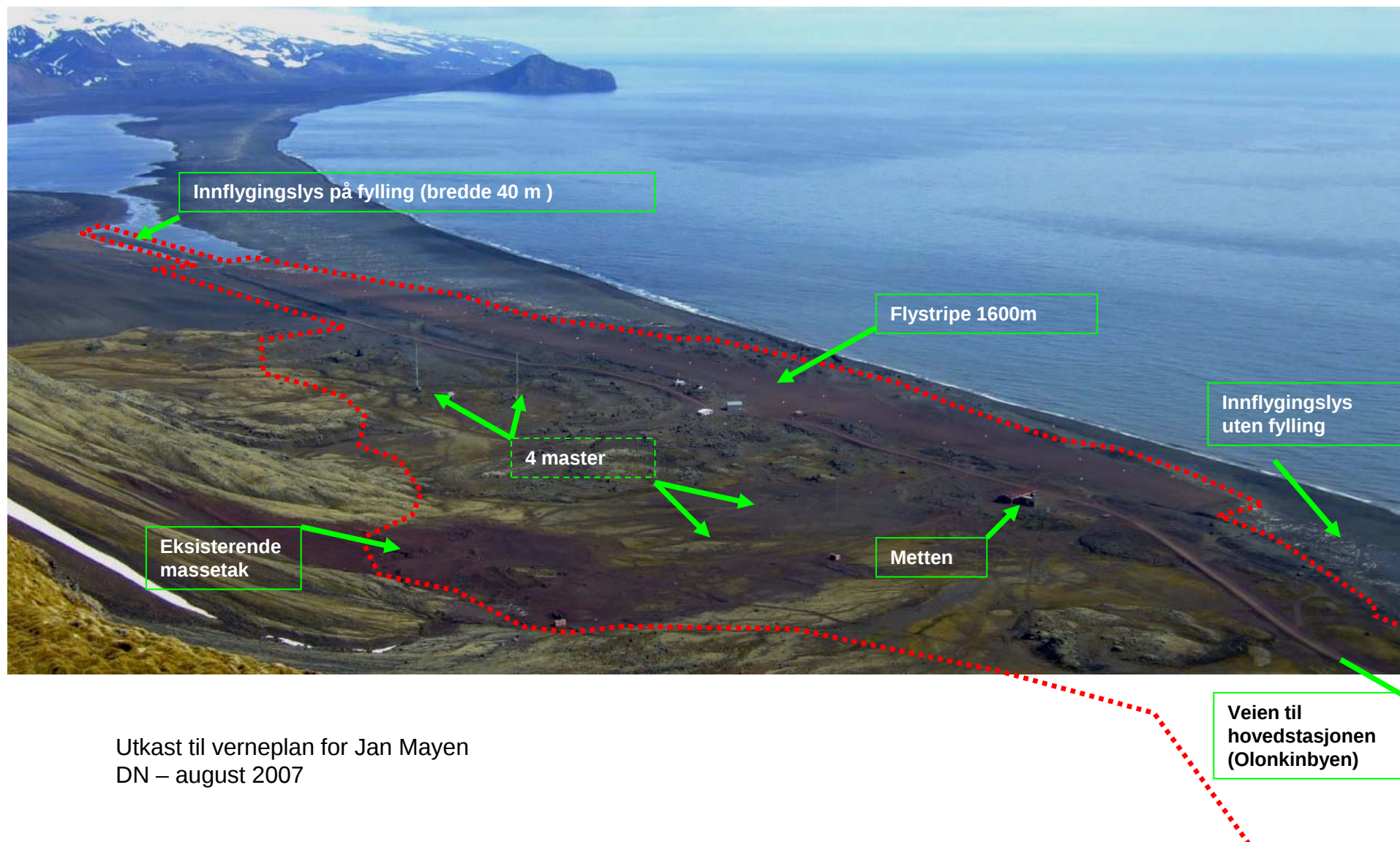
Foreslåtte unntaksområder

Økede unntaksområder

FLYPLASSEN og METTEN

- - - - - forslag til avgrensning av virksomhetsområde

Utkast til verneplan for Jan Mayen
DN – august 2007

HOVEDSTASJONEN (Olonkinbyen)

- - - - - forslag til avgrensning av virksomhetsområde

Helenesanden

(Naturreservat med generelt unntak for uttak av rekved til bruk på stasjonen)

Vedlegg 5.3

Eksisterende
massetak

Synken

Lukket
"PCB-fylling"

Utkast til verneplan for Jan Mayen
DN – august 2007

HOVEDSTASJONEN (Olonkinbyen)

Vedlegg 5.4

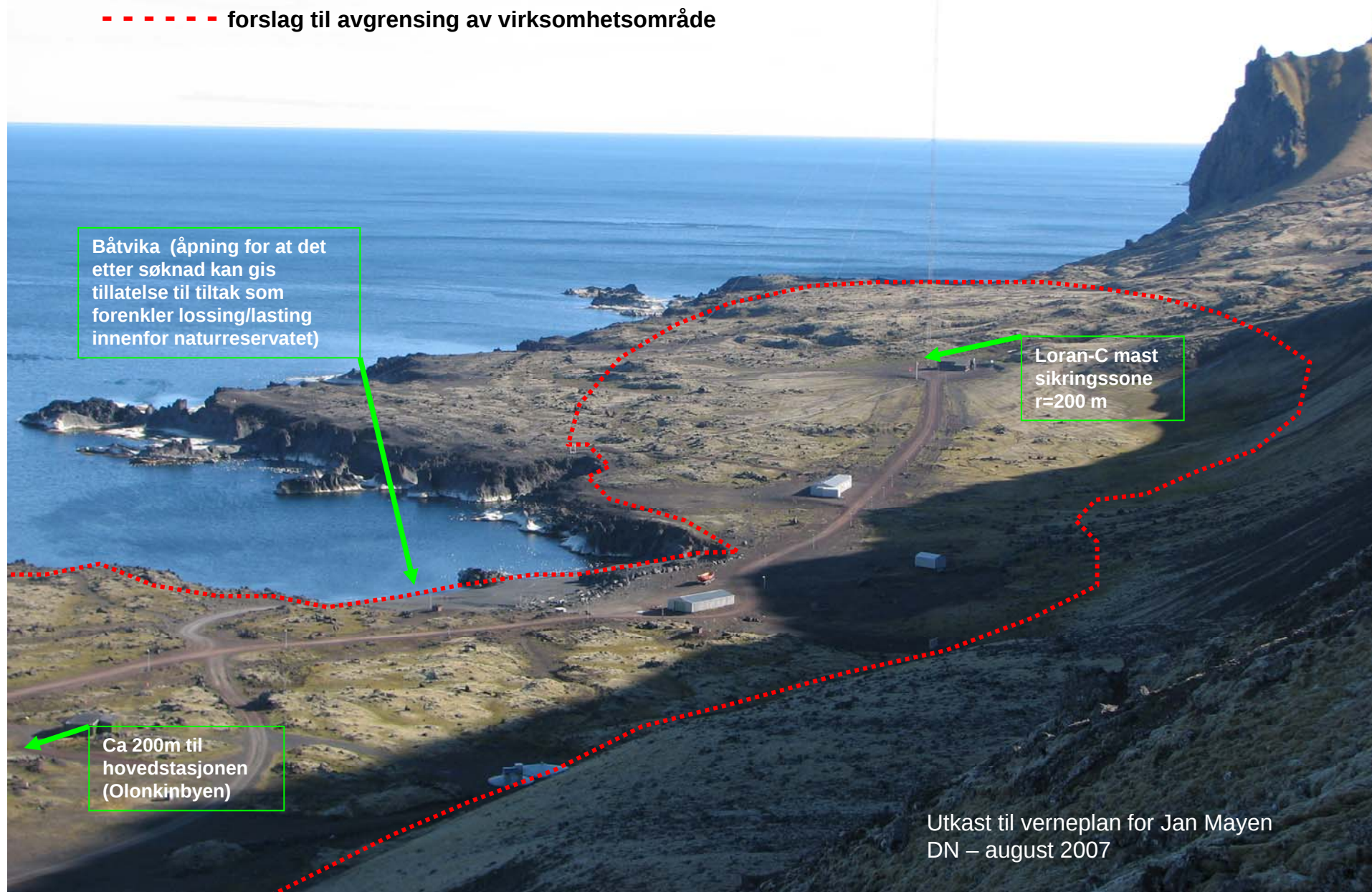
- - - - - forslag til avgrensning av virksomhetsområde

Utkast til verneplan for Jan Mayen
DN – august 2007

BÅTVIKA og Loran-C masta

- - - - - forslag til avgrensning av virksomhetsområde

Utkast til verneplan for Jan Mayen
DN – august 2007

BÅTVIKA og Loran-C

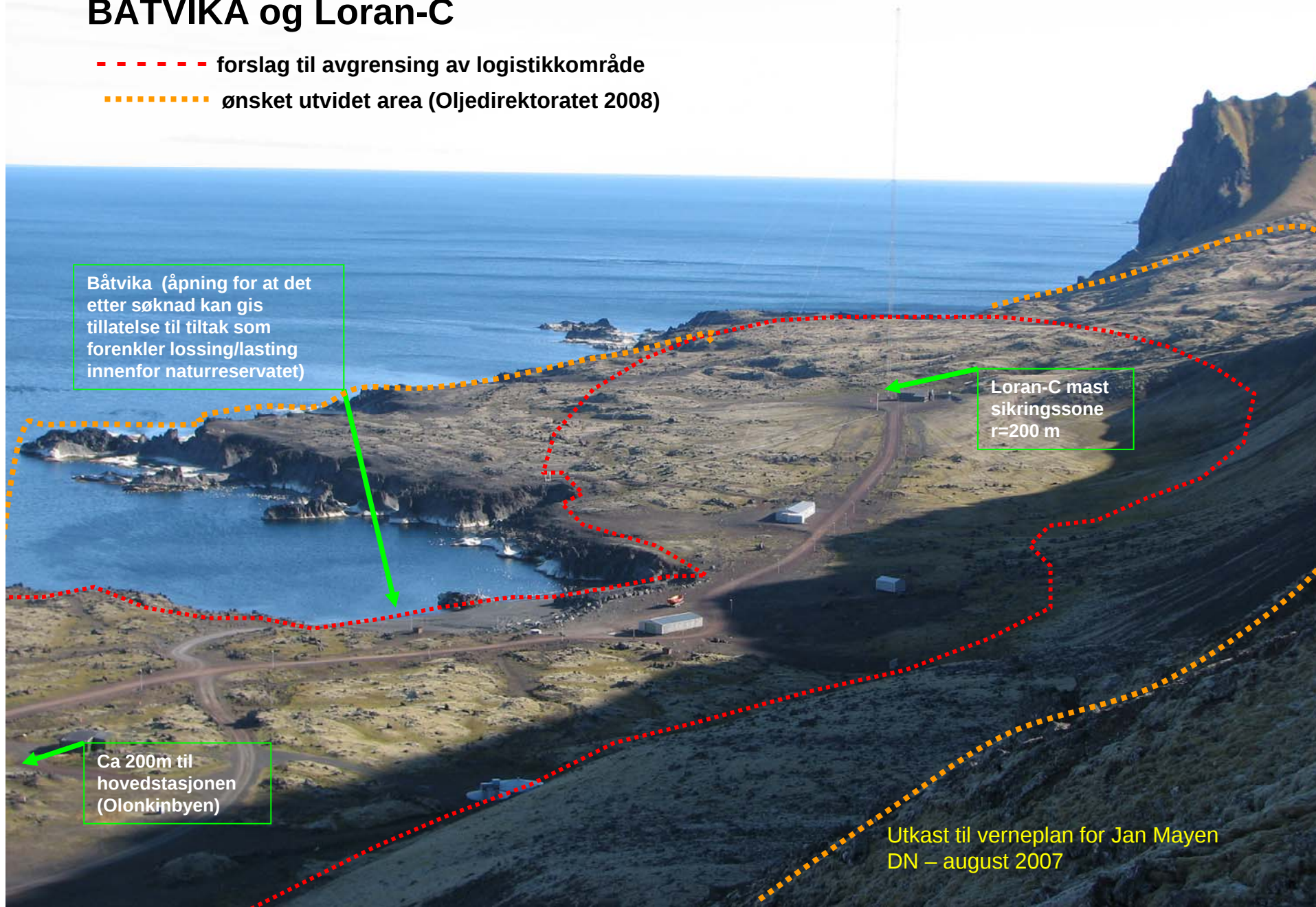
- - - - - forslag til avgrensning av logistikkområde
- ønsket utvidet area (Oljedirektoratet 2008)

Båtvika (åpning for at det etter søknad kan gis tillatelse til tiltak som forenkler lossing/lasting innenfor naturreservatet)

Loran-C mast sikringssone $r=200$ m

Ca 200m til hovedstasjonen (Olonkinbyen)

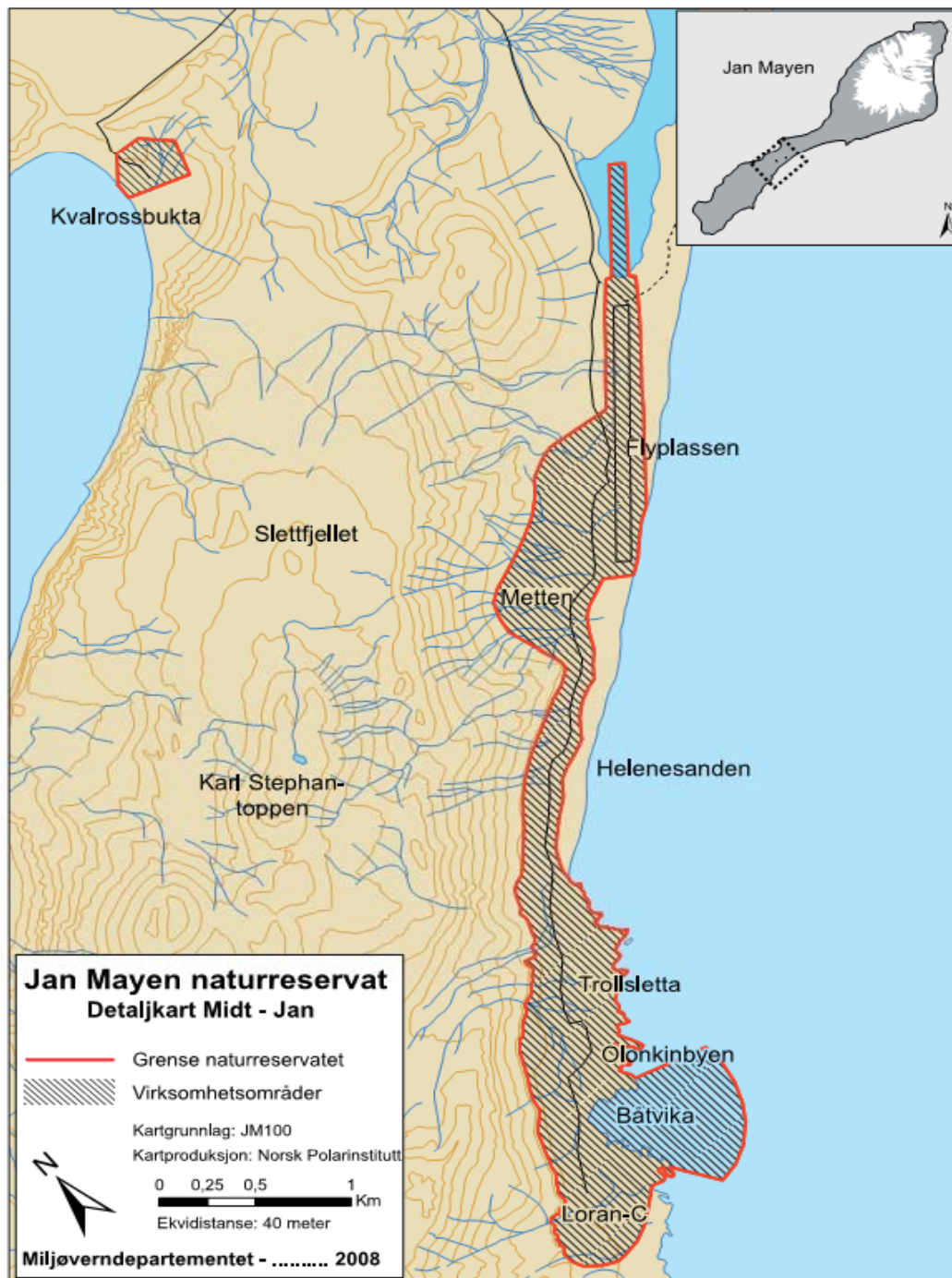
Utkast til verneplan for Jan Mayen
DN – august 2007

KVALROSSBUKTA

- - - - - forslag til avgrensning av virksomhetsområde

VIRKSOMHETS- OMRÅDENE

- endelig forslag
(ca 2 km² + sjø)

Skal lages forskifter for
disse områdene som
harmoniseres med
omkringliggende
naturreservat

Verdensarv

Direktoratet for naturforvaltning

The Mid-Atlantic Ridge

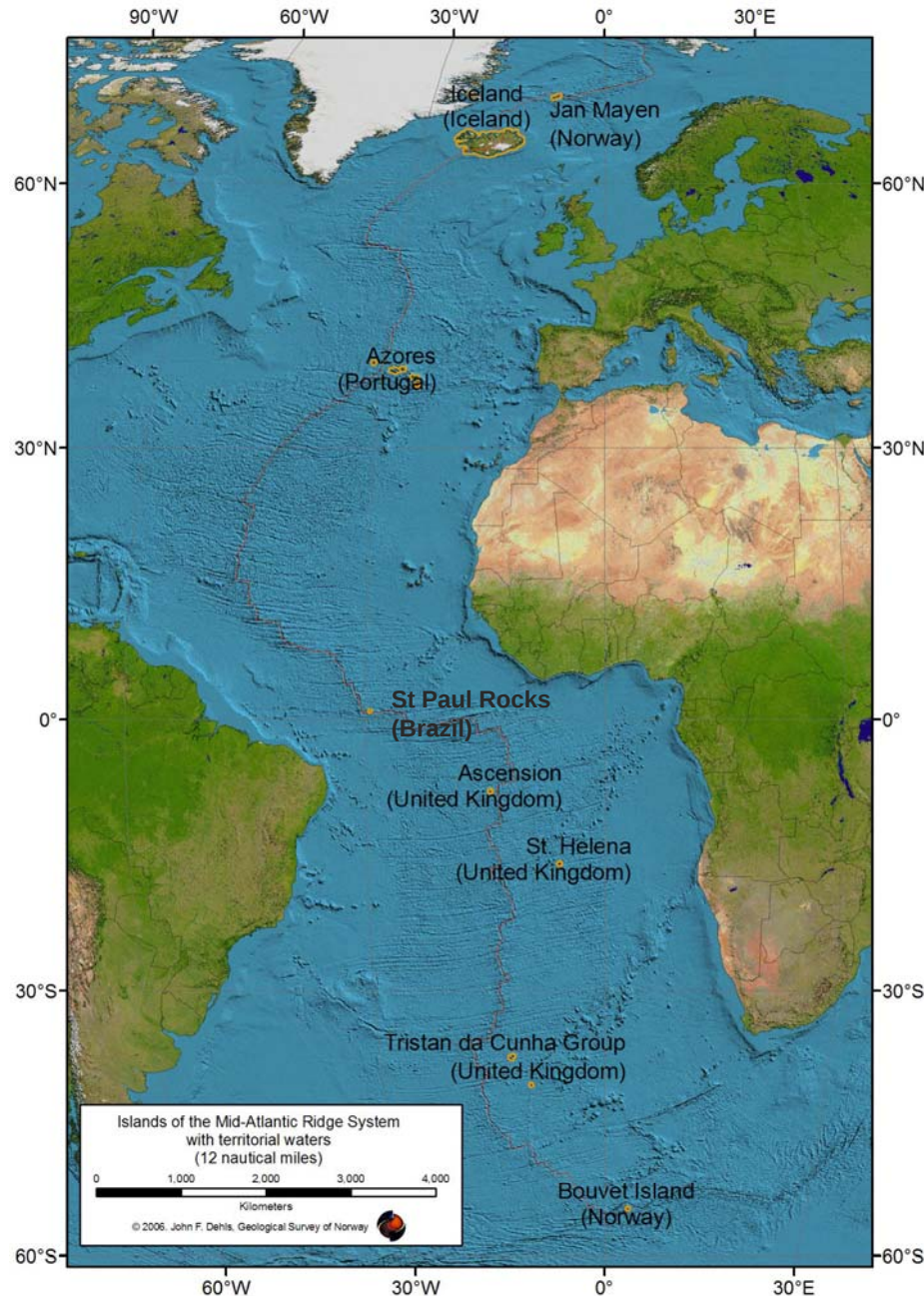
en mulig transnasjonal
serienominasjon til verdensarvlista

Aktuelle øyer/øygrupper (inkl territorialfarvann):

- Jan Mayen (Norge)
- Island
- Azorene (Portugal)
- St Peter and Paul Rocks (Brasil)
- Ascension (Storbritannia)
- St Helena (Storbritannia)
- Tristan da Cunha (Storbritannia)
- Gough Island (Storbritannia)
- Bouvetøya (Norge)

Direktoratet for naturforvaltning

Hvorfor Jan Mayen?

- Nordligste øy på verdens lengste geologiske formasjon
- Viktig element i forståelsen av jordhistorien
- Verdens nordligste aktive oversjøiske vulkan
- Sjøfuglbestander med int. betydning
- Isolert og lite påvirka øy = stor vitenskapelig verdi
- Arktisk natur- og kulturarv er underrepresentert på verdensarvlisten (*omforent mål å skape bedre geografisk og tematisk representativitet*)

UNESCO World Heritage Centre - Tentative Lists - Windows Internet Explorer

http://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=no

mid atlantic ridge

UNESCO.org Education Natural Sciences Social & Human Sciences Culture Communication & Information

World Heritage

English Français sevilla (WH Official) Logout Search

News & Events The List About World Heritage Activities Publications Participate Resources

Global Strategy

- Criteria
- Tentative Lists
- World Heritage List
- Nominations

World Heritage List

- New Inscriptions
- Interactive Map

World Heritage in Danger

- The List in Danger

Success Stories

Donate now and help preserve sites

The List > Global Strategy > Tentative Lists

Tentative Lists Search Search Advanced search

State Party: Norway
Last Revision: 15/02/2008
Records: 5 Properties

Exports Mail Print

Tentative Lists

Property names are listed in the language in which they have been submitted by the State Party.

- Islands of Jan Mayen and Bouvet as parts of a serial transnational nomination of the Mid-Atlantic Ridge system (21/06/2007)
- Røros Mining Town and its Circumference (extension to Røros Mining Town) (15/02/2008)
- Svalbard Archipelago (21/06/2007)
- The Laponian Area - Tysfjord, the fjord of Hellemobotn and Rago (extension) (07/10/2002)
- The Lofoten islands (07/10/2002)

Committee sessions
The 33rd session (2009)
The 32nd session (2008)

Forms
Nomination Form
Periodic Reporting

More
Contacts
Sitman

Access Legend
Members
Site managers

TENTATIV LISTE
på whc.unesco.org

Historikk og status

2004	MAR initiativet lanseres
2006	World Heritage Centre og Island tar initiativ til oppfølging (møte på Island)
2007	Norge fører Jan Mayen og Bouvet på den tentative listen
Juli 2007	De fem statspartene møtes under årets komitemøte i New Zealand. Portugal tar initiativ til nytt møte.
2008	Ekspertmøte på Azorene for å lage et vitenskapelig rammeverk for en prosess
Juli 2008	Surtsey skrives inn på verdensarvlisten som første delområde på MAR. Island tar ansvar for å drive MAR-initiativet videre.
	Finanskrise fører Island inn i "dvale"
Juni 2009	Portugal inviterer statspartene til møte. Norge uttrykker fortsatt positiv interesse. Avventer nytt vitenskapelig møte.

Tentativ WH-status signaliser at:

- Jan Mayen er ei øy som Norge har som intensjon å nominere i løpet av noen år (*forutsatt at øvrige land også følger opp*)
- Jan Mayen er et område som Norge tror har "framstående universell verdi" og derfor skal stå på verdensarvlisten (*forutsatt at øvrige land følger opp*)
- Jan Mayen er trolig vesentlig for at Den Midtatlantiske Ryggen som geologisk verdensarv skal få nødvendig integritet (*helhet*)

Tusen takk!

Foto: Jan-P. HuberthHansen, DN